

СТАНОВИЩЕ

За дисертационния труд на д-р Войчех Дучмал „Управление на енергийната сигурност в Полша“ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, Докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, Катедра „Администрация, управление и политически науки“, ВСУ „Черноризец Храбър“

1.Актуалност и съдържание на дисертационния труд

Кандидатът за придобиване на научната степен „доктор на науките“ д-р Войчех Дучмал е заместник-ректор на Академията за мениджмънт и администрация в Ополе, Полша. Процедурата е започнала в Катедра „Администрация, управление и политически науки“ на Факултет „Международна икономика и администрация“ на ВСУ „Черноризец Храбър“ като са спазени всички изисквания на ЗРАСРБ. От представената справка от дисертанта се вижда, че научната му продукция отговаря на изискванията за изпълнение на минималните наукометричните показатели за научната степен в съответствие с чл.2б на ЗРАСРБ. Публикациите на автора са приложени в списък в автореферата като се вижда, че значима част от тях са посветени на темата на дисертационния труд.

Предложението за защита дисертационен труд е с общ обем от 222 страници е много добре структуриран и се състои от въведение, изложение в 4 раздела, заключение и библиография. В списъка с използваната литература се съдържат 212 научни източници на полски и английски език, 65 нормативни документи и 105 интернет-източници, надлежно датирани с дата на използване. Определено може да се заключи, че за написването на дисертацията е използвана огромна по обем и релевантна на темата научна литература, а научната информираност на дисертанта е на високо равнище.

Дисертацията на д-р Войчех Дучмал е посветена на актуален не само за страните от ЕС проблем. Енергийна сигурност имат тези страни, които успяват да си осигурят достъп до енергийни ресурси в достатъчен обем и на най-ниска възможна цена. Споделям становището на автора, че държавите-членки на ЕС трябва да се придържат към обща енергийна политика, защото тяхната икономика ще зависи все повече от страните-вносителки на природни ресурси и те трябва да си изработят единен отговор на енергийните предизвикателства, ако искат Съюзът да остане като икономически и политически фактор на международната аrena. Политиката за енергийна сигурност е свързана с геополитическото напрежение между Запада и Русия, с натиска на САЩ към ЕС за забавяне или отклоняване на руските проекти и замяната им с внос на втечнен газ, с динамиката на енергийния пазар.

Специфичен за Полша проблем, който е изведен и в дисертацията, е заплахата за господстващото положение на добива на въглища и изкопаеми горива в енергийния сектор под въздействие на фиксацията на водещите страни в ЕС върху „зелената сделка“ и натиска за преминаване към възобновяеми енергийни източници. За съжаление тези политики се коват в Париж и Берлин, а не във Варшава и има доста сериозен риск за енергийния баланс на Полша, който може да падне жертва на икономическия интерес на силните страни и техните псевдоекологично ориентирани корпорации.

2.Научни приноси в дисертационния труд

Научните приноси в дисертационния труд на д-р Войчех Дучмал имат характера на обогатяване на съществуващи знания чрез прилагането на познати теории от сферите на управлението и сигурността за разкриване и решаване на важни практически проблеми в търсенето на гаранции за

енергийната сигурност на Полша. Те имат приносен характер не само за полските изследвания върху енергийната сигурност и управлението на енергийните политики, но и за машабите на целия ЕС. Авторът се опира на сериозни практически анализи, подкрепени с много документи и на научни дискусии в неговата страна, а също и в други страни на ЕС, за да аргументира своите позиции като се старае да изведе важни в теоретически и практически смисъл обобщения. Приносите са несъмнено авторово дело, а в публикациите по темата на дисертацията са удачно популяризираны. Авторефератът представя основното съдържание на дисертационния труд.

Сред постиженията на дисертационното изследване можем да посочим извеждането на някои съществени прилики и признания в управлението на енергийната сигурност в страните от ЕС. Той се застъпва за изграждане на вътрешен енергиен пазар и на повече енергийни връзки между държавите членки. Подкрепям неговата идея да се застъпи за финансова и нормативна подкрепа на търсенето на нови възможности за облекчен достъп до енергийни източници, за да не остане интеграцията в ЕС само фасада.

Добре аргументиран е изводът на д-р Войчех Дучмал, че за да се постигне ефективно управление на енергийната сигурност на Полша е важно да се развият алтернативни източници на финансиране (например публично-частно партньорство) и да се реализират програми с чуждестранен капитал. Същевременно той препоръчва енергийните компании в Полша да оптимизират капитала си и да набележат мерки за повишаване ефективността на инвестициите.

В ситуацията на настоящата катастрофа на нашия вътрешен пазар на електроенергия, която заплашва крехката българска икономика, можем да се

поучим от амбициозните идеи, защитени в дисертационния труд, че предоставените от операторите възможности за управление на търсенето чрез „умни“ мрежи, както и разпространението на концепцията за „умни“ градове, би осигурило много ползи за потребителите чрез съчетаването на търсенето и балансирането на електроенергия с ниско и средно напрежение, с пълно използване на разпределените източници на електроенергия, и би довело до пестене на електроенергия.

Важно научно постижение с практико-приложен характер е заключението на Дучмал, че дейностите на държавата, на органите за самоуправление, на пред приемачите и потребителите, трябва да бъде насочена към реализация на най-технологично ефикасните и икономически инновационни източници, гарантиращи пълна реализация на потенциала на първичните видове горива и екологичен ефект. В този контекст можем да интерпретираме и следващото постижение с практико-приложна значимост – тезата, че използването на производствените мощности от потребителите на енергия за подобряване на условията за балансиране на електрическата мрежа, а също така и надеждността на електроснабдяване, може да бъде постигнато чрез внедряване на различни форми на управление на търсенето, както при нормалната експлоатация на мрежата, така и в аварийни ситуации с различни времеви хоризонти. По този начин, те могат да повлият на крайните потребители, провеждайки диференциране между разпределителните тарифи и цените за електроенергия. Авторът е убеден, че енергийната политика трябва да се базира на потребностите на икономическата политики, създавайки условия за широко прилагане на съвременни технологии. Питам се дали тези добре промислени намерения за повишаване ефективността на електроснабдяването ще останат валидни под

натиска на ЕС за увеличаване дела на възобновяемите източници. Известен е нашият злополучен български опит плащането да се прехвърли на хората, а печалбите да останат в джобовете на собственици на инсталации за т.нар. „зелена“ енергия.

Важно приложно значение имат и бележките на Дучмал за развитието на националната електро-енергийна система. То тряба да се опира на успешното балансиране на предлагането на електроенергия с нейното търсене и на осигуряването на дългосрочни възможности за удовлетворяване на разумно обосновани нужди в преноса на електроенергия във вътрешна и трансгранична перспектива.

В края на своето становище ще отбележа, че за мен представлява интерес мнението на автора при конфликт между националните интереси на Полша, каквото несъмнено е запазването на добива на въглища, и политическия натиск на Брюксел за неговото ограничаване в името на „зелената сделка“, какъв избор и с какви аргументи той би препоръчал?

3. Заключение

В заключение бих искал да изразя своето становище, че в дисертационния труд на д-р Войчех Дучмал „Управление на енергийната сигурност в Полша“ се съдържат сериозни научни постижения с приносен характер в теоретичен и практико-приложен аспект, което ми дава основание категорично да гласувам положително за присъждането му на научната степен „доктор на науките“ в ПН 3.7 „Администрация и управление“.

16.08.2021 г.

ПОДПИС: 
(проф.дн Вихрен Янакиев Бузов,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“)